

waardoor de schoonheid zoo van het manlijk als vrouwlijk lichaam voor allen schitteren en door allen zal genoten worden, zonder ook maar een zweem van libido op te wekken. De civitate Dei l. XXII: c. 24. Ja, zoo aldoordringend vat hij deze schoonheid op, dat hij erop wijst, hoe thans nog wel de innerlijke schoonheid van het lichaam, die in de vezelen en zenuwen en aderen schuilt, voor ons verborgen is, maar hoe in het verheerlijkt lichaam deze innerlijke schoonheid met het uitwendig schoon in een zuivere harmonie zal uitstralen. Cf. de Civit. Dei. l. 22: c. 30. En ook c. 22.

Dr. R. Zimmermann loopt in zijn „Geschichte der Aesthetik als Philosophische Wissenschaft“, Wien, 1858, p. 152, in drie volzinnen over Augustinus heen, en vindt in de enkele woorden, die hij van hem aanhaalt, Neo-platonisme. Gelijk uit het bovenstaande blijkt, is hiermee aan Augustinus geen recht gedaan. Augustinus had rijker aesthetischen zin en heeft zich, hoezeer ook niet systematisch, toch herhaaldelijk en duidelijk genoeg over de beteekenis van het schoone uitgelaten, om de moeite van een afzonderlijke studie over zijn aesthetiek te loonen. Neo-platonist was hij stellig niet. Van emanatie is bij hem geen spoor te ontdekken. Wel van platonische voorstellingen, maar die dan toch in den smeltkroes van de voorstelling der Heilige Schrift zijn geworpen, en ten deele althans tot een geheel eigenaardige constructie van het Schoone waren saam te voegen.

⁹⁾ Ook Thomas van Aquino behandelt de wereld van het Schoone niet opzettelijk, en laat zich slechts terloops, onder het bespreken van andere stof, over de aesthetische vragen uit. Hij zoekt het schoon in de eigenschappen van de integritas of magnitudo, de proportio debita en de claritas. (Zie Summa Theologiae. ed. Neopolit. 1762, P. I. q. 39, c. 8 en P. II. q. 145, c. 2. Opmerkelijk is het, dat hij dit begrip van het schoone in zijn artikel over de vraag: *Utrum honestum sit idem atque decorum?* ook op den geest toepast: „*Pulchritudo corporis in hoc consistit, quod homo habeat membra corporis bene proportionata cum quadam debiti coloris claritate. Et similiter pulchritudo spiritualis in hoc consistit quod conversatio hominis, sive actio eius sit bene proportionata secundum spiritualem rationis claritatem.* P. II. 2, q. 145, c. 2, ed. Neop. VIII p. 318. Tusschen het goede en het schoone zoekt hij het onderscheid daarin, dat het schoone naar den vorm, het goede naar de doelmatigheid wordt beoordeeld: „*Pulchrum et bonum in subjecto quidem sunt idem, quia super eandem rem fundantur, sc. super formam et propter hoc bonum laudatur ut pulchrum; sed ratione differunt; nam bonum proprie respicit appetitum; ideo habet rationem finis. Pulchrum autem respicit vim cognoscitivam... et proprie pertinet ad rationem causae formalis.*“ P. I. q. 5, art. 4. ad Ium. Ed. Neop. I. p. 46. Hij beperkt het schoon tot de zintuigen van het gehoor en het gezicht. P. I. 2, q. 27, art. 1 ad 3um. Van belang voor het onderwerp mijner oratie is nog zijn opmerking, dat de vita contemplativa een eigen schoon bezit, terwijl de deugd, of de vita moralis slechts participatieve schoon zijn kan: „*In vita contemplativa quae consistit in actu rationis, per se et essentialiter invenitur pulchritudo... in virtutibus moralibus invenitur pulchritudo participativa.*“ P. II. 2, q. 180. art. 2. ad 3um. Ed. Neop. Tom. IX. p. 223. Intusschen, al ontkennen we het juiste van deze opmerkingen niet, toch ziet men terstond, dat Thomas bij dit onderwerp op Aristoteles teert, en aan het ineenzetten van een eigen systeem over het schoon zelfs niet gedacht heeft.

¹⁰⁾ In zijn bekenden strijd over de Comoedie. Dat ook Voetius zich in beginsel alleen tegen den abusus keert, blijkt o. a. uit wat hij over de geschiedkundige